

การพัฒนาลวดลายตกแต่งบนเครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนองเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

A development decoration motifs on pottery of Huivungnong for added value

ศิษฏ์ ลือนาม¹

วิจิต คดั่งบุญครอง²

บทคัดย่อ

เครื่องปั้นดินเผาชุมชนห้วยวังนองเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงมาอย่างต่อเนื่องยาวนานจัดเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในปัจจุบันผู้ผลิตมีจำนวนลดลงและมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง รูปแบบการผลิตและการตกแต่งผลิตภัณฑ์ใช้กรรมวิธีที่สืบทอดกันต่อมา การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชนขึ้นก็มีเพียงเล็กน้อย ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยในแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาในชุมชนห้วยวังนองจำนวน 7 หมู่บ้าน โดยทำการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชนโดยทำการกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบ และกรรมวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่ทำการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนอง 2) เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในชุมชนปากห้วยวังนอง 3) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ใช้เพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่มีอัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานีประกอบกับการศึกษาเทคนิคในการตกแต่งลวดลายลงบนผิวผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการศึกษาลวดลายจากภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์และงานแกะสลักกรมทั้งลวดลายผ้าพื้นถิ่นเพื่อใช้ในการตกแต่งลวดลายบนผิวผลิตภัณฑ์ จากการประมวลความรู้ที่ได้จากการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆพบว่า เทคนิคในการตกแต่งและรูปแบบผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับกระบวนการผลิตในชุมชน การออกแบบลวดลายที่มีอัตลักษณ์อันมีที่มาจากภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ ลวดลายในงานหัตถกรรมและลายผ้าพื้นถิ่นสำหรับการตกแต่งบนผิวผลิตภัณฑ์เป็นที่พอใจของผู้ผลิตและผู้บริโภคสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้โดยมิได้ทำให้คุณค่าของงานเครื่องปั้นดินเผาด้อยลงไป ทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาสำหรับเพิ่มมูลค่าและสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาชุมชนให้เป็นภูมิปัญญาที่อยู่คู่กับจังหวัดอุบลราชธานีต่อไป

คำสำคัญ: ลวดลาย ตกแต่ง มูลค่าเพิ่ม เครื่องปั้นดินเผา

Abstract

The pottery products of the Huai-Wang-Nong community have been well-known among the people in the province of Ubon Ratchathani and the nearby provinces for a long time. However, the number of producers or manufacturers has continuously dropped. The production format and product

¹ ศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

² รองศาสตราจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

decoration have followed the traditional ways. Changes or developments to add value to the community products have been minimal or have stayed almost the same. Seeing the importance of creating value for the local products, the researcher conducted a study to investigate the pottery production in 7 villages within the Huai-Wang-Nong area. The research aiming to add value to the local products started with 3 main objectives: 1) to study the characteristics, the format and the processes of pottery production adopted by producers or manufacturers in the Huai-Wang-Nong community, 2) to add value to local pottery of Huai-Wang-Nong and 3) to analyze the data and use the information to design and develop pottery products with the unique characteristics or with the identity of Ubonratchathani province while exploring the techniques of creating decorative patterns or motifs on the surface of pottery products in order to add value to them. The researcher proceeded by investigating the prehistoric paintings and carvings as well as patterns found on local fabrics and handicrafts. Appropriate patterns or motifs have been selected and adapted to decorate the surface of pottery products to satisfy producers and consumers and to increase the pottery's values without degrading its original strength. The patterns or motifs developed in this research study can also be used as a guide for further development and be adapted to add or create value for local pottery products in such a way to reflect the wisdom that remains with the province of Ubon Ratchathani.

Keywords: decorative patterns (motifs), added value, huai- wang-nong pottery

ความเป็นมาของปัญหา

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนองเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงมาอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่ากว่า 50 ปีโดยผลิตภัณฑ์หลักที่มีการผลิตอย่างแพร่หลายได้แก่ ครกและกระถาง นอกจากนี้ก็จะงานตามสั่งของลูกค้า ในอดีตมีกลุ่มผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผากว่า 200 รายแต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการส่วนใหญ่พบปัญหาขาดทุนจนต้องเลิกกิจการไปเป็นจำนวนไม่น้อย กระทั่งในปัจจุบันเหลือผู้ประกอบการซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตภายในชุมชนประมาณ 40-50 ราย ส่วนมากก็ยังคงมีรูปแบบคล้ายคลึงกันและการตกแต่งลวดลายที่คล้ายคลึงกันตั้งแต่ในอดีตและประสบปัญหาการขาดทุนอยู่อย่าง

ต่อเนื่อง งานเครื่องปั้นดินเผาซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนที่สืบทอดต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่นมายาวนานกำลังประสบปัญหาการขาดการสืบทอด เนื่องจากผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ผลิตในชุมชนได้รับผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่ามักจะประสบกับภาวะขาดทุนอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ผู้ประกอบการส่วนมากเลิกกิจการและหันไปประกอบธุรกิจอย่างอื่นแทน หากจำนวนผู้ประกอบการอันเป็นผู้ผลิตที่สืบทอดภูมิปัญญาเหล่านี้มายาวนานหันไปประกอบกิจการอย่างอื่นจนหมดและขาดการสืบทอดภูมิปัญญาอันมีค่าของชุมชน การทำเครื่องปั้นดินเผาที่ได้สืบทอดกันมาจากอดีตจนเป็นที่รู้จักของชุมชนอาจจะต้องสูญหายและหมดไปจากชุมชนในที่สุดดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในหลายๆชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบ และกรรมวิธีวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่ทำการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนอง
2. เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในชุมชนปากห้วยวังนอง
3. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ใช้เพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่มีอัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการภายในชุมชนห้วยวังนองเป็นหลัก การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นกรรมวิธีการผลิตของชุมชนห้วยวังนองที่ทำการผลิตในปัจจุบันเป็นหลัก

1) เก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผา รูปแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนเทคนิคและกระบวนการการตกแต่งผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้านกรรมวิธีการผลิตรูปแบบผลิตภัณฑ์ เทคนิคและกระบวนการตกแต่งเครื่องปั้นดินเผา ตามแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาภายในชุมชนห้วยวังนองและพื้นที่ใกล้เคียง

3) สัมภาษณ์ข้อมูลของจังหวัดอุบลราชธานีและความต้องการของผู้บริโภค เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์และลวดลายในการตกแต่งบนผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

4) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในกระบวนการออกแบบพัฒนาลวดลายตกแต่งบนผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ทำการผลิตในชุมชน

5) ทดลองเทคนิคในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ออกแบบและพัฒนาลวดลายเพื่อการตกแต่งบนเครื่องปั้นดินเผา

6) ออกแบบและทำต้นแบบโดยการขอคำปรึกษาและขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผู้มีประสบการณ์ในด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาสำหรับการผลิตงานหัตถกรรมชุมชน

7) สัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการออกแบบ

8) ขั้นตอนการสรุปและอภิปรายผล เป็นการประชุมวงกลมความรู้ที่ได้จากการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาโดยศึกษาจากผู้ประกอบการในชุมชนห้วยวังนอง ของตำบลปทุม อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

พื้นที่การศึกษา ทำการศึกษาจากผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่ปากห้วยวังนองจำนวน 7 หมู่บ้านของ ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

1.1 ผู้ผลิตงานเครื่องปั้นดินเผาในชุมชนห้วยวังนองและพื้นที่ใกล้เคียง

1.2 ผู้จำหน่ายเครื่องปั้นดินเผาประเภทไฟต่ำในจังหวัดอุบลและพื้นที่ใกล้เคียง

1.3 ผู้บริโภคที่ให้ความสนใจในงานเครื่องปั้นดินเผาไฟต่ำ

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ผลิตงานเครื่องปั้นดินเผาในที่ทำการผลิตและจำหน่ายชุมชนห้วยวังนองและพื้นที่ใกล้เคียงที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

จากการลงพื้นที่ศึกษาพบว่าการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในชุมชนห้วยวังนองนั้นผลิตภัณฑ์โดยมากจะเป็นไปในรูปแบบที่คล้ายกันซึ่งในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ในชุมชนได้มีการตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยกรรมวิธีการชุบ,ขีด,แกะ,เจาะและฉลุ เพียงเท่านั้น ทั้งที่ในปัจจุบันการตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผามีมากมายหลายวิธี ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้จะมีสีน้ำตาลแดงจนถึงน้ำตาลเข้ม ไม่มีการใช้สีเพื่อการตกแต่งผลิตภัณฑ์เนื่องจากความเหมาะสมในด้านกระบวนการใช้งานหรือการหาซื้อวัตถุดิบรวมทั้งวิธีการผลิตของชุมชน

การทดลองดินสีเพื่อใช้ในการตกแต่ง

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัตถุดิบและกรรมวิธีการในการตกแต่งผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งได้แก่การทดลองนำดินสีเพื่อใช้ในการตกแต่งเพื่อใช้ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนและมีความเหมาะสมสำหรับการผลิตในชุมชน

แบบที่	ส่วนประกอบ
1	เนื้อดินปั้น+โอรอนออกไซด์ 5%
2	เนื้อดินปั้น+สีได้เคลือบ10%
3	เนื้อดินปั้น+โคบอลต์ออกไซด์ 2%
4	เนื้อดินปั้น+โคบอลต์ออกไซด์ 10%
5	เนื้อดินปั้น+สีกึ่งออกไซด์ 10%
6	เนื้อดินปั้น+ดินขาวลำปาง 20%

ตารางที่ 1 อัตราส่วนที่ทำการทดลองดินสีเพื่อการตกแต่ง

จากการทดลองดินสีที่ใช้ในการเผาผลิตภัณฑ์พบว่าเนื้อดินสีที่มีส่วนประกอบของสีกึ่งออกไซด์และสีได้เคลือบสามารถใช้ได้ดีและให้สีตามเนื้อสีที่ใช้ในการ

ผสมได้ที่อุณหภูมิการเผาไม่เกิน1100 องศาเซลเซียสในด้านเนื้อดินที่ผสมสีออกไซด์นั้นสามารถใช้ได้ดีในทุกอุณหภูมิที่ได้ทำการทดลองโดยจะให้สีตามคุณสมบัติตามสีของออกไซด์แต่ละชนิด จากการสอบถามผู้ผลิตและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านเครื่องปั้นดินเผามากกว่า 5 ปีขึ้นไป ในด้านความเหมาะสมในด้านการผลิตในชุมชน ผู้ผลิตในชุมชนจำนวนร้อยละ70 มีความเห็นว่าการกรรมวิธีการตกแต่งด้วยดินสี มีความเหมาะสมสำหรับกรรมวิธีการผลิตในชุมชนทั้งในด้านกระบวนการใช้งาน วัตถุดิบหาได้ง่าย สอดคล้องกับวิถีการผลิตของชุมชน

กระบวนการออกแบบและรูปแบบผลิตภัณฑ์

แนวความคิดในการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจังหวัดอุบลราชธานีมีที่มาจากด้านรูปทรงจากลูกยางนาเป็นหลัก ซึ่งยางนาเป็นต้นไม้ประจำจังหวัดอุบลราชธานี ในด้านลวดลายในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ใช้แนวความคิดการด้านการออกแบบตกแต่งลวดลายซึ่งมีที่มาจากลวดลายของผ้าพื้นถิ่นอันเป็นที่ทราบกันดีว่าการทอผ้าเป็นงานฝีมือที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ประกอบกับความสามารพิเศษ อิทธิพลสิ่งแวดล้อม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีลวดลายที่สวยงาม จังหวัดอุบลราชธานีก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีผ้าทอที่สวยงามด้วยลวดลายอันสวยงามประณีตบรรจง เช่นที่บ้านคำปุ่น บ้านยางน้อย บ้านปะอาว เป็นต้นโดยนำมาประยุกต์ใช้โดยการลอกเลียนลวดลายจากลายผ้าพื้นถิ่นมาดัดแปลงและลดทอนรายละเอียดของลายลงเพื่อให้สะดวกในการนำไปใช้ในรูปแบบการผลิตของชุมชน

ภาพที่ 1 ภาพร่างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

จากการสอบถามกับผู้ประกอบการด้านการจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องปั้นดินเผาที่มีประสบการณ์ในด้านการขายมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวนร้อยละ 80 มีความพึงพอใจและเห็นว่ารูปทรงและการตกแต่งมีความเหมาะสมและสวยงาม สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตได้

ผลการวิจัย

จากการประเมินความคิดเห็นจากการสอบถามผู้ผลิตในชุมชนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการด้านการผลิตในด้านการตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในชุมชนเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนและมีความเหมาะสมกับกระบวนการผลิตของชุมชนปรากฏว่า

ในด้านการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยกรรมวิธีการตกแต่งด้วยดินสีผู้ผลิตในชุมชนจำนวนร้อยละ 80 มีความเห็นว่าการกรรมวิธีการตกแต่งด้วยดินสีสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ในด้านความเหมาะสมในด้านการผลิตในชุมชนผู้ผลิตในชุมชนจำนวนร้อยละ 70 มีความเห็นว่าการเพิ่มมูลค่าด้วยกรรมวิธีการตกแต่งด้วยดินสีมีความเหมาะสมสำหรับกรรมวิธีการผลิตในชุมชน

ในด้านความพึงพอใจของผู้ผลิตและผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการออกแบบปรากฏว่า 1) ด้านความพึงพอใจของผู้ผลิตและผู้บริโภค ผู้ผลิตจำนวนร้อยละ 70 มีความพอใจและเห็นว่ารูปร่างและกรรมวิธีการตกแต่งมีความเหมาะสมและสวยงาม ผู้บริโภคจำนวนร้อยละ 80 มีความพึงพอใจและเห็นว่ารูปร่างและการตกแต่งมีความเหมาะสมและสวยงามเป็นที่น่าพอใจ 2) ด้านความเหมาะสมในการผลิต ผู้ผลิตจำนวนร้อยละ 90 มีความพอใจและเห็นว่ารูปร่างและกรรมวิธีการตกแต่งมีความเหมาะสมกับกรรมวิธีการผลิตของชุมชนและเหมาะสมในการนำไปพัฒนากับกรรมวิธีการผลิตภายในชุมชน 3) ด้านความเป็นไปได้ทางด้านการตลาด ผู้บริโภคจำนวนร้อยละ 80 มีความพึงพอใจและเห็นว่ารูปร่างและการตกแต่งมีความเหมาะสมและสวยงามเป็นที่น่าพอใจและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้

สรุปว่าผู้ผลิตมีความพอใจและเห็นว่ารูปร่างและกรรมวิธีการตกแต่งมีความเหมาะสมกับกรรมวิธีการผลิตของชุมชนและเหมาะสมในการนำไปพัฒนากับกรรมวิธีการผลิตภายในชุมชน ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีความพึงพอใจและเห็นว่ารูปร่างและการตกแต่งมีความเหมาะสมสวยงามเป็นที่น่าพอใจ ผู้บริโภคมีความพึงพอใจและเห็นว่ารูปร่างและการตกแต่งมีความเหมาะสมสวยงามเป็นที่น่าพอใจเพิ่ม

มูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ สรุปว่าการออกแบบพัฒนาลวดลายเพื่อการตกแต่งบนผิวผลิตภัณฑ์ด้วยดินสีสามารถเพิ่มมูลค่าให้ผลเป็นที่น่าพอใจ

อภิปรายผล

การพัฒนาผลิตภัณฑ์งานเครื่องปั้นดินเผาของชุมชนห้วยวังนองครั้งนี้มีจุดเน้นหลักให้เหมาะสมกับวัสดุและวิธีการผลิตในชุมชนซึ่งในวิธีการผลิตของชุมชนนั้นต้องมีความสะดวก วัสดุดิบสามารถหาได้สะดวก ใช้ต้นทุนและกำลังในการผลิตที่ไม่สูง รวมทั้งต้องสอดคล้องกับกระบวนการผลิตของชุมชนด้วย

จากการทดสอบดังกล่าวสามารถได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีรูปแบบและประโยชน์ใช้สอยที่แตกต่างไปจากเดิมเป็นการเพิ่มทางเลือกแก่ผู้บริโภคและการแข่งขันทางการตลาดในชุมชน แนวทางการพัฒนาการใช้ดินสีสามารถสร้างความหลากหลายวิธีในการนำไปใช้เพื่อการตกแต่งผลิตภัณฑ์ไม่ว่าจะเป็นการเขียนเส้นนูน การทาระบาย หรือการประดับ ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณการผสมน้ำในการสร้างความเข้มข้นให้กับเนื้อดินสีที่จะใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ลวดลายที่ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ที่แสดงออกมีรูปลักษณะทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และในบางกรณีควรทบทวนถึงกลวิธีทางทัศนศิลป์มาประยุกต์ใช้ในการผลิตด้วยเพราะหากสามารถประยุกต์ใช้ในการผลิตได้อย่างเหมาะสมจะทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์มีความสวยงามและคุณภาพดียิ่งขึ้นสุดท้ายคือแนวทางการผลิตที่ต้องมีการพิจารณาในทุกขั้นตอนของการผลิตให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ทั้งเครื่องมือหรืออุปกรณ์วัสดุ กรรมวิธีการผลิต และกระบวนการผลิตถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของชุมชนห้วยวังนอง

การลดต้นทุนการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์เป็นวิธีที่นิยมนำไปใช้ในการช่วยพัฒนาชุมชนในหลายๆชุมชนทั่วประเทศ ในบางกรณีหากไม่สามารถลดต้นทุนหรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ การสร้างรายได้เสริมก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับผู้ผลิตภายในชุมชนได้

ดังนั้นน่าจะกล่าวได้ว่าในการวิจัยครั้งนี้สามารถเพิ่มแนวทางในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาได้แนวทางการตกแต่งผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดความรู้ และทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแนวทางในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างความหลากหลายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลรวมทั้งพบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่คิดว่าควรที่จะได้รับการศึกษาและพัฒนาเพิ่มเติม จึงได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การตกแต่งผลิตภัณฑ์ควรมีการทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มทักษะ
2. น้ำดินควรมีการพัฒนาเพื่อความหลากหลายในการตกแต่งต่อไป
3. ควรมีการอบรมเผยแพร่ความรู้ในด้านเทคนิคสู่ช่างพื้นบ้านให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ทางด้านฝีมือของช่างท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

- ทวี พรหมพฤกษ์. (2523). **วิชาเครื่องเคลือบดินเผาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2538). **การออกแบบลวดลาย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปยุตนรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. (2542). **เครื่องเคลือบดินเผา : เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรวัตติ สุขสิกันต์. (2553). **การเขียนภาพร่างเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์**. <www.finearts.cmu.ac.th> (12 ธันวาคม).
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). **การออกแบบ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิมวอลอาร์ต.
- สามารถ จับใจ. (2548). **การศึกษาเครื่องปั้นดินเผาของอีสานเพื่อประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์เซรามิก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปประยุกต์ดุขภูมิบัณฑิต : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี,
- สิทธิศักดิ์ ธีญศรีสวัสดิ์กุล. (2529). **ออกแบบลวดลาย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อายุวัฒน์ สว่างผล. (2536). **เซรามิกส์เบื้องต้น**. กำแพงเพชร. ฝ่ายเอกสารตำรา วิทยาลัยครูกำแพงเพชร.